

Wyrok z dnia 11 października 2001 r., II CKN 578/99

Dopuszczenie się czynu nieuczciwej konkurencji w postaci niedozwolonego naśladownictwa opakowań innego przedsiębiorstwa i sprzedaż w nich wyrobów własnych (art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji, Dz.U. Nr 47, poz. 211 ze zm.) może uzasadniać odpowiedzialność deliktową także za szkodę w postaci *lucrum cessans* (art. 361 § 2 k.c.).

Sędzia SN Tadeusz Domińczyk (przewodniczący)

Sędzia SN Mirosław Bączyk (sprawozdawca)

Sędzia SN Barbara Myszka

Sąd Najwyższy w sprawie z powództwa „U.” Spółki Akcyjnej w W. przeciwko „P.-E.” Spółce Akcyjnej w Ł. o zaniechanie czynów nieuczciwej konkurencji i zapłatę kwoty 228 145,78 zł po rozpoznaniu w Izbie Cywilnej w dniu 11 października 2001 r. na rozprawie kasacji pozwanej od wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 9 marca 1999 r.

oddalił kasację.

Uzasadnienie

Sąd Wojewódzki uznał, że pozwana „P.-E.” S.A. w Ł. dopuściła się czynu nieuczciwej konkurencji określonego w art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz.U. Nr 47, poz. 211, ze zm. – dalej "u.z.n.k."), gdyż wprowadzała do obrotu gospodarczego produkowany przez siebie krem do golenia w opakowaniach (tubach), które w zwykłych warunkach tego obrotu mogły wprowadzić odbiorców w błąd co do pochodzenia kremu. Zgodnie z żądaniami strony powodowej – „U.” S.A. w W., Sąd Wojewódzki nakazał pozwanej spółce zaprzestanie sprzedaży wspomnianego kremu, złożenie odpowiedniego oświadczenia w dwóch dziennikach ogólnopolskich oraz zasądził kwotę 187 172,55 zł z odsetkami tytułem odszkodowania.

Po rozpoznaniu apelacji strony pozwanej Sąd Apelacyjny uchylił wyrok Sądu Wojewódzkiego w części uwzględniającej powództwo ponad kwotę 18.306,81 zł i w tym zakresie przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania, oddalając apelację w pozostałej części. Przyjmując dopuszczenie się przez stronę pozwaną czynu nieuczciwej konkurencji (art. 10 ust. 2 u.z.n.k.), Sąd Apelacyjny uznał, że zysk netto strony pozwanej ze sprzedaży kremu do golenia w spornych tubach (wysokość korzyści pozwanego w wysokości 18 306,81 zł) stanowi jeden z elementów szkody poniesionej przez powoda.

Strona pozwana zaskarżyła ten wyrok kasacją w części utrzymującej wyrok Sądu Wojewódzkiego (w zakresie, w którym Sąd ten uwzględnił powództwo w odniesieniu do roszczenia o naprawienia szkody do kwoty 18 306,81 zł z ustawowymi odsetkami). Skarżący podniósł naruszenie przepisów art. 18 ust. 1 pkt 4 i 5 u.z.n.k. w związku z art. 361, 405, 414 i 443 k.c. przez przyjęcie, że szkoda poniesiona przez powódkę na skutek wprowadzenia do obrotu kremu do golenia w opakowaniu łudząco podobnym do kremu produkowanego i sprzedawanego przez pozwaną jest równa co najmniej zyskowi netto, uzyskanemu przez pozwaną ze sprzedaży kremu w spornych opakowaniach (art. 393¹ pkt 1 k.p.c.). Zgłaszając taką podstawę kasacyjną, skarżący wnosił o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja nie jest uzasadniona.

W skardze kasacyjnej, eksponującej jedynie naruszenie prawa materialnego (art. 393¹ pkt 1 k.p.c.), nie kwestionowano dokonanej przez Sąd Apelacyjny kwalifikacji prawnej zachowania się pozwanej spółki jako czynu nieuczciwej konkurencji, polegającego na wprowadzeniu do obrotu kremu do golenia w opakowaniu (tubach) mogących wprowadzić odbiorców (nabywców) w błąd co do pochodzenia kremu (art. 10 ust. 2 u.z.n.k.). Skarżący starał się natomiast podważyć stanowisko Sądu Apelacyjnego co do tego, że zysk netto uzyskany przez pozwaną spółkę ze sprzedaży kremu w spornych opakowaniach stanowi jednak element szkody powodowej spółki. W ocenie skarżącego, nie ma automatycznej i pewnej zależności między osiągniętym ze sprzedaży kremu zyskiem netto pozwanej spółki i uszczerbkiem poniesionym przez powoda, bowiem w praktyce uszczerbek taki mógłby być wyższy lub niższy.

Sąd Najwyższy związany jest ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę zaskarżonego orzeczenia. W postępowaniu dowodowym ustalono m.in., że w okresie od sierpnia 1997 r. pozwana spółka uzyskała zysk netto w wysokości 18 306,81 zł ze sprzedaży kremu do golenia w spornych tubach. W apelacji pozwanej kwota taka była wymieniona jako mająca – w ocenie apelującego – doprowadzić do skompensowania szkody poniesionej przez powoda z racji zmniejszenia sprzedaży własnego kremu do golenia.

Zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k., powodowa spółka mogła żądać od pozwanej, w związku z dopuszczeniem się przez nią czynu nieuczciwej konkurencji (art. 10 ust. 2 ustawy), naprawienia szkody na zasadach ogólnych. Ocena takiego żądania mogła więc nastąpić w ramach ogólnych reguł odpowiedzialności deliktowej (art. 415 i nast. k.c.). Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd Apelacyjny miał na względzie roszczenie odszkodowawcze powodowej spółki i oceniał je właśnie w ramach reżimu odpowiedzialności deliktowej. Oznacza to, że sformułowany w kasacji zarzut naruszenia art. 361 k.c. sprowadza się w istocie do przyjęcia przez Sąd Apelacyjny istnienia jednej z niezbędnych przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanej spółki, a mianowicie – adekwatnego związku przyczynowego między czynem nieuczciwej konkurencji, określonym w art. 10 ust. 2 ustawy z 1993 r., i niezyskaniem przez powodową spółkę korzyści w wysokości zysku netto ze sprzedaży kremu w spornych tubach (art. 361 § 1 k.c.). Skarżący nie kwestionował bowiem tego, że szkoda strony powodowej, spowodowana wspomnianym czynem niedozwolonej konkurencji, mogłaby obejmować oba jej podstawowe elementy, tj. *damnum emergens* i *lucrum cessans* (art. 361 § 2 k.c.).

Sąd Apelacyjny wyraźnie wskazał na konieczność istnienia związku przyczynowego (jako przesłanki odpowiedzialności deliktowej strony pozwanej) między dopuszczeniem się czynu nieuczciwej konkurencji i niezbędnymi wydatkami strony powodowej (*damnum emergens*). Jeżeli Sąd Apelacyjny skorygował wyrok Sądu Wojewódzkiego i uwzględnił powództwo w zakresie ustalonej korzyści pozwanej spółki, odpowiadającej zyskowi netto, osiągniętemu ze sprzedaży własnego kremu w spornych tubach, to uznał istnienie związku przyczynowego także między niezyskaniem takiej właśnie korzyści przez stronę powodową i bezprawnym działaniem pozwanej spółki, mimo że wprost nie powołał się na

przepis art. 361 § 1 k.c. i bardzo ogólnie uzasadnił dokonaną ocenę prawną w tym względzie.

Nie sposób zasadnie podważać takiej właśnie oceny Sądu Apelacyjnego. Przy konstruowaniu związku przyczynowego między czynem nieuczciwej konkurencji (deliktem szczególnym) i niezyskaniem przez poszkodowanego przedsiębiorcę odpowiednich korzyści, jakie uzyskałby, gdyby mu szkody nie wyrządzono, należy mieć na względzie zawsze hipotetyczny przebieg zdarzeń. Chodzi tu zatem o szkodę hipotetyczną, a więc o graniczące z pewnością prawdopodobieństwo uzyskania przez poszkodowanego przedsiębiorcę korzyści, oceniane z punktu widzenia pozycji poszkodowanego przedsiębiorcy na rynku produktów zbywanych w opakowaniach, naśladowanych przez innego uczestnika takiego rynku w sposób niedozwolony. Niedozwolone naśladownictwo opakowań, a więc działanie mające na celu właśnie uzyskanie określonych korzyści majątkowych, prowadzi z natury rzeczy do przejmowania takich zysków, które w normalnych warunkach rynkowych mogłyby przyspaść poszkodowanemu przedsiębiorcy, gdyby zaniechano naśladownictwa. Byłoby tak nawet wówczas, gdyby sprawca szkody oferował w naśladowanych opakowaniach towar własny o innych parametrach jakościowych lub o obniżonej cenie jednostkowej. Należy zatem stwierdzić, że dopuszczenie się czynu nieuczciwej konkurencji w postaci niedozwolonego naśladownictwa opakowania innego przedsiębiorstwa i sprzedaż w nich wyrobów własnych (art. 10 ust. 2 u.z.n.k.), może uzasadniać odpowiedzialność deliktową także za szkodę w postaci *lucrum cessans* (art. 361 § 2 k.c.), jeżeli między niedozwolonym naśladownictwem i takim elementem szkody istnieje normalny związek przyczynowy (art. 361 § 1 k.c.).

W związku z tym, że powodowa spółka zgłosiła roszczenie o naprawienie szkody (art. 18 ust. 1 pkt 4 u.z.n.k.) i roszczenie to było oceniane z punktu widzenia przepisów o czynach niedozwolonych (art. 415 i nast. k.c.), bezprzedmiotowe pozostają sformułowane przez powoda zarzuty naruszenia przepisów dotyczących bezpodstawnego wzbogacenia (art. 18 ust. 1 pkt 5 u.z.n.k., art. 405 i 414 k.c.). Z tych samych względów bezprzedmiotowy jest także zarzut naruszenia art. 443 k.c. Sformułowane w uzasadnieniu Sądu drugiej instancji ogólne uwagi odnoszące się do relacji prawnej „żądania naprawienia wyrządzonej szkody” i „wydania uzyskanych korzyści”, nie mają zasadniczego znaczenia dla przyjętego przez ten Sąd trafnego rozstrzygnięcia.

Z przedstawionych względów Sąd Najwyższy na podstawie przepisu art. 393¹² orzekł, jak w sentencji.